

ŽILINSKÝ
SAMOSPRÁVNY
KRAJ

krajská
knižnica
v žiline

Analýza činnosti Krajskej knižnice v Žiline a regionálnych knižníc Žilinského samosprávneho kraja za rok 2019

2020

Úvod

„Verejná knižnica, miestna brána k poznatkom, je základnou podmienkou pre celoživotné vzdelávanie, nezávislé rozhodovanie a kultúrny rozvoj jednotlivca a sociálnych skupín.“

(Manifest IFLA/UNESCO o verejných knižniciach, 1994)

Krajská knižnica v Žiline, Turčianska knižnica v Martine, Kysucká knižnica v Čadci, Liptovská knižnica G.F.Belopotockého v Liptovskom Mikuláši a Oravská knižnica A. Habovštiaka v Dolnom Kubíne, ktorých zriaďovateľom je Žilinský samosprávny kraj, pôsobia v zmysle Zákona o knižniciach č. 126/2015 Z.z. a v zmysle svojich zriaďovacích listín ako kultúrne, vzdelávacie a informačné inštitúcie, ktorých hlavným poslaním je poskytovať v rámci svojej územnej pôsobnosti komplexné knižnično-informačné služby a zabezpečovať všeobecný a neobmedzený prístup k informáciám. Knižnično-informačné služby ako súčasť zabezpečenia práva na informácie sú službou vo verejnom záujme. V regionálnych mestách, kde knižnice pôsobia, zároveň plnia funkciu mestských knižníc a svojimi knižnično-informačnými službami uspokojujú kultúrne, informačné a vzdelávacie potreby obyvateľov mesta i celého regiónu. Jednou z ich prvoradých úloh je podpora informačnej gramotnosti, propagácia čítania a rozvoj čitateľskej gramotnosti detí a mládeže. Knižnice a ich vzdelávacia činnosť má nezastupiteľné miesto v štruktúre mimoškolského vzdelávania detí a mládeže i celoživotného neformálneho vzdelávania dospelých. Zároveň sú aj miestom integrácie zdravotne a sociálne znevýhodnených.

Regionálne knižnice v Žilinskom kraji sa stali inštitúciami, ktoré reagujú na požiadavky ľudí a svojimi službami a ponukou podujatí odrážajú ich záujmy a potreby. Z knižníc sa stali miesta, kde sa knihy nielen požičiavajú, ale realizácia rôznorodých aktivít zaradila knižnice medzi otvorené kultúrne inštitúcie, do ktorých obyvatelia prichádzajú za podujatiami, prednáškami, rôznymi formami vzdelávania, za sociálnym kontaktom a relaxom. Knižnice sa tak stali „srdcom“ komunitného života a súčasťou kultúry mesta, v ktorom vyvíjajú činnosť. Zároveň pôsobia ako prirodzené centrá regionálnych informácií a ponukou databáz a regionalík podporujú záujem o regionálne osobnosti, históriu a kultúru.

Krajská knižnica a regionálne knižnice v Žilinskom kraji majú svoje úlohy zakotvené vo svojich zriaďovacích listinách a pri napĺňaní svojho poslania vychádzajú zo Zákona č. 126/2015 Z. z. o knižniciach, zo Stratégie rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2015-2020 ako strategického dokumentu pre rozvoj knihovníctva na Slovensku a z odporúčaní, ktoré boli prijaté Medzinárodnou federáciou knižničných asociácií a inštitúcií IFLA a UNESCO.

Knižničný fond

Knižničný fond je základným informačným zdrojom, prostredníctvom ktorého knižnice zabezpečujú informačné, vzdelávacie a relaxačné potreby a požiadavky svojich používateľov. Zákon o knižniciach č. 126/2015 Z.z. charakterizuje knižničný fond ako súbor všetkých knižničných dokumentov účelovo vybraných, sústavne doplňovaných, uchovávaných, ochraňovaných a sprístupňovaných používateľovi. Knižničný fond regionálnych knižníc Žilinského kraja obsahuje knižničné jednotky na rôznych typoch nosičov. Aj napriek digitálnej dobe vo verejných knižniciach prevládajú tradičné - papierové dokumenty, keďže slovenské vydavateľstvá digitálne knihy pre knižnice neponúkajú a v kontexte autorského zákona voľné šírenie digitálnych kníh nie je na Slovensku možné. Medzi špeciálne dokumenty okrem elektronických kníh zaraďujeme aj hudobné dokumenty, interaktívne hry, montessori pomôcky a ďalšie dokumenty, napr. kartografické dokumenty, zvukové dokumenty, grafika a pod. Rozsah a kvalita knižničného fondu knižníc závisí od finančných možností regionálnych knižníc, ale taktiež aj od prostriedkov získaných projektovou činnosťou. V štruktúre prírastkov knižníc nezanedbateľnú časť tvoria aj dary od fyzických osôb a inštitúcií.

Knižničný fond regionálnych knižníc a krajskej knižnice v roku 2019 obsahoval 760 077 knižničných jednotiek. Do fondov knižníc v priebehu roka pribudlo formou kúpy i darom 20 021 knižničných jednotiek, čo je o 3 153 menej ako v roku 2018. Formou kúpy knižnice získali 12 968 kníh a tento **prírastok bol nižší oproti predchádzajúcemu roku o 1 771 kníh, čo znamená nižší nákup o 12 %**. Okrem Liptovskej knižnice G.F.B., ktorej prírastky formou kúpy boli vyššie o 491 KJ, všetky ostatné regionálnej knižnice zaznamenali pokles: Turčianska knižnica – 1 187 KJ, Krajská knižnica v Žiline – 397 KJ, Oravská knižnica A.H. – 385 KJ a Kysucká knižnica v Čadci - 293 KJ. Aj celkový počet kníh získaných formou darov bol v regionálnych knižniciach nižší o 1 382 knižničných jednotiek, čo bolo menej oproti predchádzajúcemu roku o 16 %. Najviac kníh vo forme daru získala Turčianska knižnica, a to 2 392 KJ, čo je 53,5 % z jej celkových prírastkov a krajská knižnica, ktorá darom získala 2 268 KJ, čo je 33,5 % z jej celkových prírastkov. Kysucká knižnica získala formou daru 1 079 KJ, čo predstavuje 28 % celkových prírastkov, Liptovská knižnica G.F.B. 767 KJ, čo je 28,4 % z celkových prírastkov a Oravská knižnica A.H. 547 KJ, čo je 25,5 % z celkových prírastkov.

Významným zdrojom finančných prostriedkov knižníc je **Fond na podporu umenia**, ktorý združuje prostriedky z verejných zdrojov a ktorý aj v sledovanom roku významne podporil akvizíciu regionálnych knižníc v Žilinskom kraji. Krajská knižnica v Žiline bola podporená čiastkou vo výške 18 000 €, Kysucká knižnica bola podporená sumou 13 000 €, Oravská knižnica A.H. 5 500 €, Liptovská knižnica G.F.B. 14 000 € a Turčianska knižnica 13 000 €.

Aktualizácia, resp. vyradovanie knižničného fondu bola vykonaná v každej regionálnej knižnici. Spolu vo všetkých regionálnych knižniciach bolo vyradených 18 624 knižničných jednotiek. Najväčšiu aktualizáciu uskutočnila Kysucká knižnica (6 564 KJ), v ktorej prebehlo rozsiahle vyradovanie špeciálnych dokumentov, t.j. zastaraných a opotrebovaných médií (magnetofónové pásky a gramoplatne). Fond jej špeciálnych dokumentov sa znížil z 13 791 na 8 351. Knižničný fond výraznejšie znížila aj Turčianska knižnica, ktorá vyradila 6 050

knižničných jednotiek. Ostatné knižnice vyradili od 1 083 KJ v krajskej knižnici, 1 703 KJ v Liptovskej knižnici G.F.B., po 3 224 KJ v Oravskej knižnici A.H. v Dolnom Kubíne.

Aj v roku 2019 bol nákup knižničného fondu v prevažnej miere zameraný na **nákup krásnej literatúry pre dospelých**, vzhľadom k tomu, že knižnice plnia okrem vzdelávacej aj relaxačnú úlohu. Najvyšší prírastok krásnej literatúry pre dospelých z celkového objemu novozískanej literatúry zaznamenala Krajská knižnica v Žiline, keď literatúra spomínaného žánru tvorila až 42 % z celkového objemu nákupu. Rovnako, vysoký podiel nákupu beletrie pre dospelých zaznamenala aj Kysucká knižnica v Čadci, a to až 41 % z celkového nákupu. Taktiež aj Turčianska knižnica v Martine zaznamenala vysoký nákup krásnej literatúry pre dospelých, ktorý dosiahol takmer 40 % objemu. Liptovská knižnica G.F.B. nakúpila 34 % krásnej literatúry pre dospelých a Oravská knižnica A.H. takmer 33 % literatúry spomínaného žánru. Nákup odbornej literatúry pre dospelých predstavoval u všetkých knižníc takmer rovnaké percento, a to od 26 do 28 %. Nákup krásnej literatúry pre deti bol vyšší v Liptovskej knižnici G.F.B., a to 35 % a v Oravskej knižnici A.H. 31 %, v Kysuckej knižnici 27 %, v krajskej a Turčianskej knižnici takmer rovnako, a to 26 %. Nákup odbornej literatúry pre deti predstavoval v Liptovskej knižnici G.F.B. takmer 11 % z celkových prírastkov. V ostatných knižniciach bol nižší, a to od 4,5 % v krajskej knižnici, 5,8 % v Kysuckej knižnici, 6,4 % v Turčianskej knižnici, po 7,5 % v Oravskej knižnici A.H. v Dolnom Kubíne

Fond špeciálnych dokumentov regionálnych knižníc tvorí z celkového fondu len 3,71 %, čo bolo v roku 2019 28 220 knižničných jednotiek. Z uvedeného počtu elektronické dokumenty tvoria len 903 dokumentov, čo je len 0,12 % z celkového knižničného fondu regionálnych knižníc a krajskej knižnice. Kysucká knižnica má vo svojich fondoch 115 elektronických dokumentov, Oravská knižnica A.H. 144, Liptovská knižnica G.F.B. 300, Turčianska knižnica v Martine 84 a Krajská knižnica v Žiline 260 elektronických dokumentov. V ostatných rokoch do knižníc pribúdajú aj ďalšie špeciálne dokumenty (interaktívne hry a didaktické pomôcky), ktoré pomáhajú naplňať vzdelávaciu a komunitnú úlohu knižníc.

V roku 2019 krajská knižnica v Žiline a regionálne knižnice v kraji vynaložili na nákup knižničného fondu – kníh a periodickej tlače 131 932 €, čo bolo menej finančných prostriedkov oproti roku 2018 o 9 821 € (pokles predstavuje 6,9 %). 51,50 % prostriedkov na nákup knižničného fondu, t.j. 67 967 € získali knižnice mimo svojho rozpočtu - z nadácií a fondov, Ministerstva kultúry SR a z príspevku miestnych samospráv. Na nákup knižničného fondu boli použité aj finančné prostriedky získané za kultúrne poukazy, ktoré boli knižniciam refundované z MK SR. Nákup knižničného fondu bol miestnou samosprávou podporený len v Liptovskom Mikuláši, a to vo výške 2 000 €. Mesto Martin a ani ostatné regionálne knižnice účelové dotácie na nákup kníh zo strany samospráv nedostali.

V roku 2019 Kysucká knižnica v Čadci vynaložila na nákup knižničného fondu 27 287 €, čo bolo o 942 € menej (- 3,3 %) ako v predchádzajúcom roku 2018. Výrazne nižšie prostriedky na nákup knižničných fondov vynaložila Turčianska knižnica v Martine, a to 22 362 €, čo bolo menej o 9 170 € (- 29,1 %). Aj prostriedky na nákup knižničného fondu Oravskej knižnice A.H. boli nižšie o 2 566 € (- 13,3 %), keď dosiahli výšku 16 764 €. Rovnako, pokles prostriedkov na nákup KF zaznamenala aj Krajská knižnica v Žiline, ktoré boli vo výške 44 147 € (- 3 298, - 6 %). Nárast prostriedkov + 6 155 € (+ 28,8 %) zaznamenala len Liptovská knižnica G.F.B.,

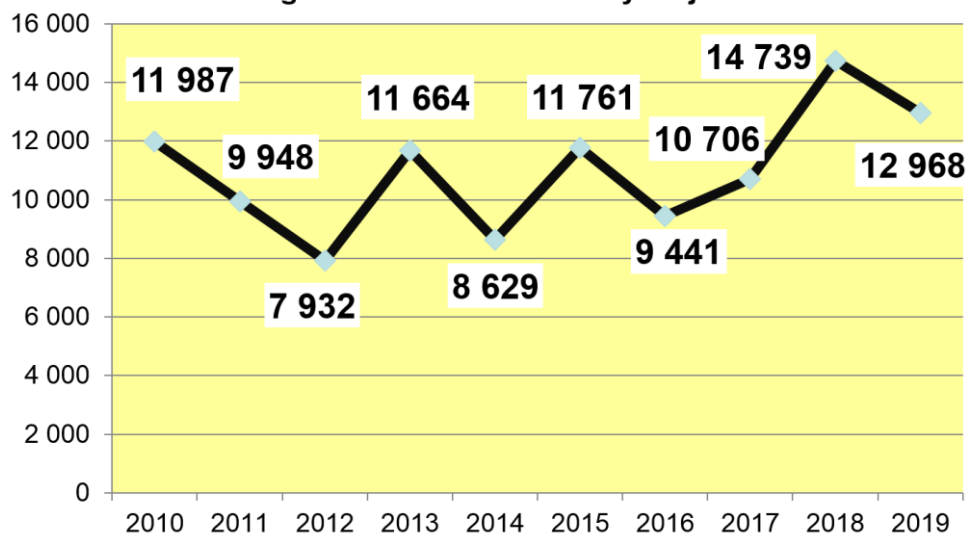
keď výška jej prostriedkov na nákup fondov dosiahla 21 372 €. Tento nárast bol výraznejší aj z dôvodu dočerpávania grantu z Fondu na podporu umenia z predchádzajúceho roka.

Prostriedky na nákup knižničného fondu **v prepočte na 1 obyvateľa presiahli 1 €** len v Kysuckej knižnici, keď prepočet dosiahol 1,14 €. Nižšie prostriedky v prepočte na 1 obyvateľa dosiahla Oravská knižnica A.H., a to 0,89 €, Liptovská knižnica G.F.B. 0,69 €, krajská knižnica 0,55 € a najnižšie prostriedky v prepočte na 1 obyvateľa zaznamenala Turčianska knižnica, keď ich výška dosiahla len 0,41 €. Poradie **počtu zväzkov na 1 obyvateľa** sídla regionálnej knižnice ostalo nezmenené a je nasledovné: najmenej zväzkov na 1 obyvateľa dosiahla Turčianska knižnica 2,60 zv., Liptovská knižnica G.F.B. 3,21 zv. a Krajská knižnica v Žiline 3,57 zv. Najvyšší počet zväzkov na 1 obyvateľa mala Kysucká knižnica 5,64 zv. a Oravská knižnica A.H. 5,06 zv. na 1 obyvateľa. K rozsahu knižničného fondu je potrebné dodať, že o kvalite fondu nerozhoduje jeho veľkosť, ale schopnosť uspokojiť požiadavky používateľov, ktorí knižnicu navštevujú.

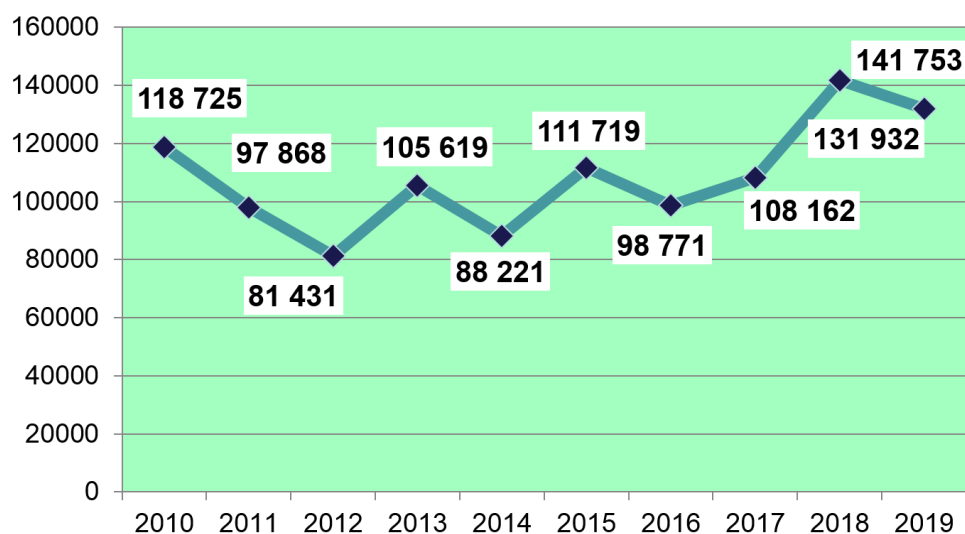
Prírastok knižného fondu kúpou - plnenie štandardu – r. 2019

Knižnica	Prírastky knižničných jednotiek formou kúpy v ks		
	Schválený štandard	Skutočnosť	Plnenie
Kysucká knižnica v Čadci	3 605	2 781	77,14 %
Oravská knižnica A.H. v D. Kubíne	2 812	1 688	60,02 %
Liptovská knižnica G.F.B. v L. Mikuláši	4 661	1 929	41,39 %
Turčianska knižnica v Martine	7 607	2 076	27,29 %
Krajská knižnica v Žiline	10 503	4 494	42,79 %

**Počet knižničných jednotiek získaných kúpou
2010 – 2019.
Regionálne knižnice Žilinský kraj.**

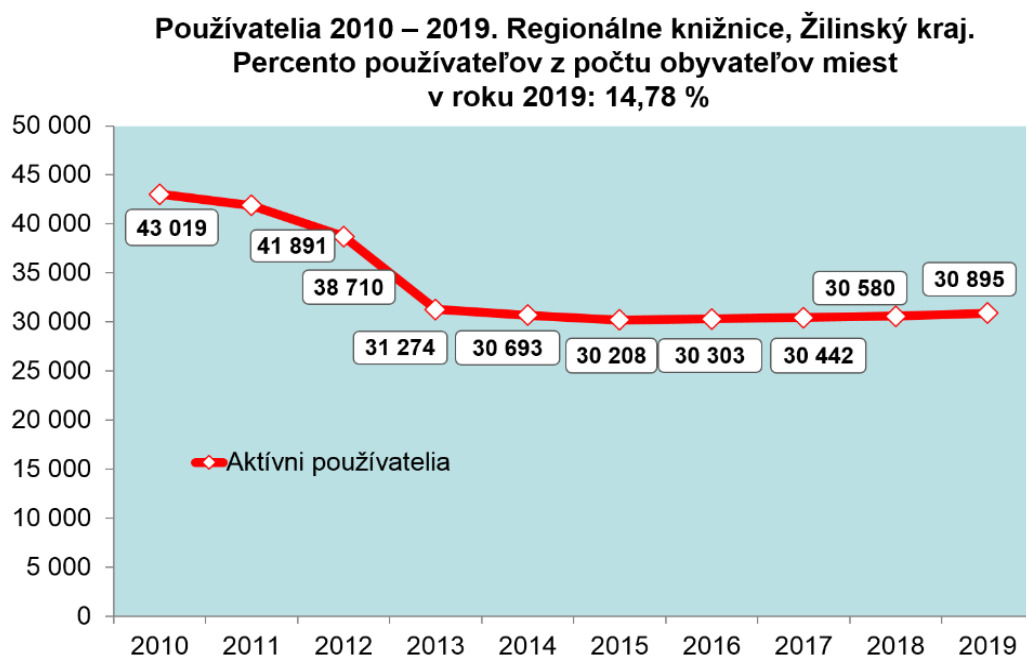
**Finančné prostriedky na nákup KF v € 2010 – 2019.
Regionálne knižnice, Žilinský kraj – spolu**

Prírastok knižničných jednotiek získaných kúpou sa priblížil k úrovni štandardov verejných knižníc v Kysuckej knižnici, keď bol štandard splnený na 77 %. Oravská knižnica splnila štandard na 60 %, krajská knižnica takmer na 43 %, Liptovská knižnica GFB na 41 % a Turčianska knižnica len na 27 %.

Krajská knižnica a regionálne knižnice v roku 2019 odoberali spolu 636 titulov periodík, čo bol pokles oproti roku 2018 o 10 titulov. Počet titulov odoberaných periodík sa zvýšil v Čadci (+ 12) a znížil sa v Dolnom Kubíne (- 17), v Martine (- 2) a v Žiline (- 3). V Liptovskom Mikuláši zostal počet odoberaných periodík na rovnakej úrovni.

Používatelia

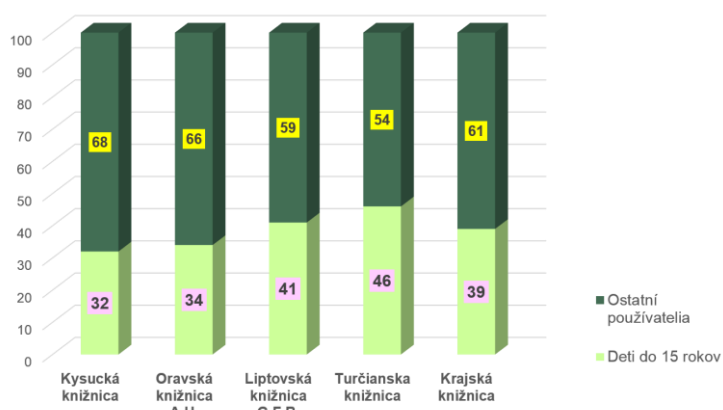
Klesajúci trend počtu zaregistrovaných používateľov v ostatnom desaťročí sa v roku 2018 a aj v roku 2019 podarilo zastaviť, ba ich počet sa v obidvoch rokoch zvýšil (+ 138 v roku 2018, + 315 v roku 2019). V roku 2019 sa do knižníc prihlásilo 30 895 používateľov. Uvedený počet používateľov predstavuje 14,78 % z počtu obyvateľov miest – sídiel regionálnych knižníc.

Reálne počet zaregistrovaných používateľov spolu s používateľmi, ktorí si členstvo v sledovanom roku neobnovili, ale služby knižníc využívali, bolo až 38 619, čo je 18,5 % z celkového počtu obyvateľov miest, sídiel regionálnych knižníc (knižnično-informačný systém Clavius do počtu používateľov knižníc započítava len používateľov, ktorí sa v sledovanom roku zaregistrovali a nezapočítava používateľov, ktorí si v danom roku členstvo neobnovili, keďže im dobiehala platná registrácia z predchádzajúceho roka, služby knižnice však určitý čas roka využívali).

V sledovanom roku mierny pokles (- 108) zaznamenala len Oravská knižnica A.H. v Dolnom Kubíne. Ostatné regionálne knižnice v Žilinskom kraji dosiahli úroveň počtu používateľov predchádzajúceho roka, alebo sa ich počet mierne zvýšil; v Kysuckej knižnici + 11, v Liptovskej knižnici G.F.B. + 139, v Turčianskej knižnici v Martine sa počet používateľov zvýšil o 8 a v Krajskej knižnici v Žiline o 265. V roku 2019 Kysucká knižnica v Čadci zaregistrovala 5 807 používateľov, čo predstavuje 24 % z počtu obyvateľov mesta, čím sa knižnica zaradila medzi regionálne knižnice v Žilinskom kraji s najvyšším percentom používateľov z počtu obyvateľov a splnila vyššiu úroveň odporúčaného štandardu. Oravská knižnica A.H. zaregistrovala 3 110 používateľov, čo predstavuje 16,59 % z počtu obyvateľov mesta Dolný Kubín. Dosiahnutým percentom používateľov sa aj v sledovanom roku priblížila k základnej úrovni odporúčaných štandardov stanovených pre regionálne knižnice. Liptovská knižnica G.F.B. zaregistrovala 3 588 používateľov, čo bol nárast oproti predchádzajúcemu roku o 139 používateľov. Dosiahnutý počet zaregistrovaných používateľov predstavoval 11,55 % z počtu obyvateľov

mesta Liptovský Mikuláš. Toto percento je nižšie ako základná úroveň odporúčaných štandardov. Do Turčianskej knižnice sa v roku 2019 zaregistrovalo 6 044 používateľov, čo je 11,12 % z počtu obyvateľov mesta Martin. Dlhodobu je nižší počet používateľov z počtu obyvateľov v Turčianskej knižnici ovplyvňovaný poskytovaním knižničných služieb Slovenskou národnou knižnicou a akademickou knižnicou, ktorá pracuje pri Jesseniovej Lekárskej fakulte UK. Krajská knižnica zaregistrovala 12 346 používateľov, čo predstavuje 15,28 % z počtu obyvateľov mesta Žilina. Dosiahnutým percentom splnila základnú úroveň odporúčaného štandardu.

Štruktúra používateľov - deti do 15 rokov a ostatní používatelia v %

V roku 2019 sa výraznejšie zvýšil počet používateľov knižníc vo veku do 15 rokov (+ 883), keď sa do regionálnych knižníc zaregistrovalo 11 977 detí. Najvyšší nárast detských používateľov zaznamenala krajská knižnica, v ktorej sa výrazne posilnila práca s detskými používateľom. Registrácia členov detských kolektívov materských i základných škôl pravidelne navštevujúcich knižnicu,

zavedenie výhodnej registrácie rodín s deťmi – rodinné preukazy, zriadenie nového detského kútika s moderným vybavením i zaujímavé podujatia pre deti a ich rodičov, ktoré sa realizujú v priestore knižnice i v literárnom parku – všetky tieto skutočnosti prispeli k nárastu používateľov v Krajskej knižnici v Žiline.

V roku 2019 všetky regionálne knižnice pokračovali v uplatňovaní inštitútu rodinných preukazov, pri ktorom sa jeden dospelý člen rodiny zaregistruje za plné členské a ďalší rodič a ostatné deti do 15 rokov sú zaregistrované za 1 euro. Niekoľkoročné skúsenosti s využívaním rodinných preukazov má Kysucká knižnica v Čadci, do ktorej sa v priebehu roka 2019 zaregistrovalo a výhody rodinného zápisného využilo 1 088 používateľov. V krajskej knižnici rodinné zápisné využilo 379 používateľov, v Knižnici G.F.B. v Liptovskom Mikuláši 295 používateľov, v Turčianskej knižnici v Martine 247 a v Oravskej knižnici A.H. v Dolnom Kubíne 96 používateľov.

Využitie rodinných preukazov

	Kysucká knižnica v Čadci	Oravská knižnica A.H. v Dolnom Kubíne	Liptovská knižnica G.F.B. v Liptovskom Mikuláši	Turčianska knižnica v Martine	Krajská knižnica v Žiline
rodič	385	33	138	89	155
rodič	115	8	48	38	58
deti	588	55	109	120	166

Každá regionálna knižnica v prvom rade plní funkciu mestskej knižnice, keďže v roku 2019 takmer 65 % všetkých používateľov regionálnych knižníc bolo zároveň občanom s trvalým pobytom v meste, kde knižnica pôsobí. Za účelom kvalitnejšieho poskytovania knižničných služieb vedenia regionálnych knižníc hľadajú podporu aj v samospráve miest, kde knižnice pôsobia. Krajská knižnica v Žiline je mestom zvýhodnená odpustením miestnych daní a nájomného v priestoroch, kde sú pobočky umiestnené a pravidelnou podporou projektov, ktoré krajská knižnica zasiela do jednotlivých schém grantového programu mesta. V roku 2019 bola krajská knižnica finančne podporená čiastkou 500 € prostredníctvom realizácie projektu Leto v knižnici (nielen) pre deti a sumou 1400 €, z ktorej bolo financované vydanie personálnej bibliografie a realizácia výstavy jubilejúcej žilinskej osobnosti - Stana Lajdu. Mesto Žilina je ústretové a organizačne pomáha pri zabezpečovaní ďalších aktivít, napr. podporou projektu Môj prvý (novorodenecký) čitateľský preukaz, ktorého garantom a realizátorom je krajská knižnica. Samosprávou bola v roku 2019 podporená aj Liptovská knižnica G.F.B., keď mesto poskytlo prostriedky na nákup knižničného fondu vo výške 2 000 € a prostriedky vo výške 700 € na realizáciu 37. ročníka literárnej súťaže začínajúcich autorov Krídla Ivana Laučíka. Mesto Čadca Kysuckú knižnicu podporilo čiastkou 600 €, keď poskytlo finančné prostriedky na realizáciu projektu S knihou za poznaním. Mesto Dolný Kubín podporilo Oravskú knižnicu A. H. odpustením miestnej dane. Turčianska knižnica v Martine nebola v roku 2019 samosprávou podporená.

Plnenie štandardu – percento používateľov z počtu obyvateľov, r. 2019

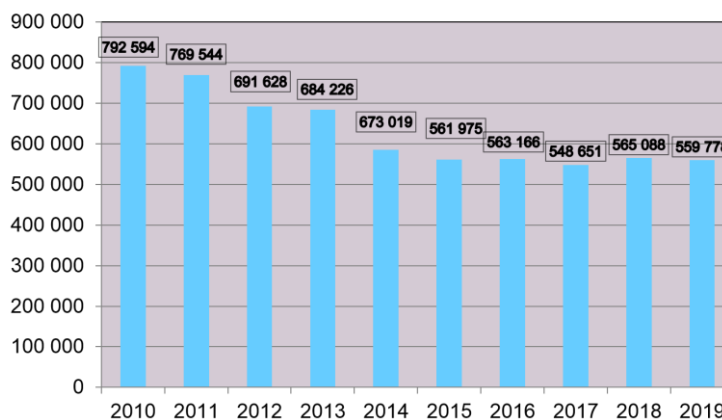
Knižnica	% používateľov z počtu obyvateľov		
	Schválený štandard		Skutočnosť
Kysucká knižnica v Čadci	základná úroveň	15	24,16 %
	vyššia úroveň	22	
Oravská knižnica A.H. v D. Kubíne	základná úroveň	18	16,59 %
	vyššia úroveň	25	
Liptovská knižnica G.F.B. v L. Mikuláši	základná úroveň	15	11,55%
	vyššia úroveň	22	
Turčianska knižnica v Martine	základná úroveň	14	11,12%
	vyššia úroveň	20	
Krajská knižnica v Žiline	základná úroveň	13	15,28 %
	vyššia úroveň	18	

Návštevníci

Znižujúci sa počet fyzických návštevníkov knižníc v ostatných rokoch následkom elektronizácie a internetizácie služieb knižníc potvrdil aj rok 2019. Regionálne knižnice Žilinského kraja navštívilo spolu 559 778 fyzických návštevníkov, čo bol pokles ich počtu oproti roku 2018 o 5 310. Regionálne knižnice, ktoré sú pre návštevníkov k dispozícii šesť dní v týždni (s počtom týždenných otváracích hodín Kysucká knižnica 56 hodín, Oravská knižnica A.H. 50 hodín, Liptovská knižnica G.F.B. 48 hodín, Turčianska knižnica 54 hodín, Krajská knižnica v Žiline 56 hodín) sa aj napriek miernemu klesaniu návštevníkov zaraďujú medzi najnavštevovanejšie kultúrne inštitúcie v Žilinskom kraji. Krajskú knižnicu spolu so šiestimi pobočkami v roku 2019 navštívilo 185 755 návštevníkov, čo bolo priemerne denne (vrátane sobôt) 640 návštevníkov. Vysoký počet návštevníkov zaznamenala aj Turčianska knižnica v Martine, keď v roku 2019 brány centrálnej knižnice a jej pobočiek prekročilo 126 923 návštevníkov, t.z., že Turčiansku knižnicu priemerne denne, vrátane sobôt, navštívilo 442 návštevníkov. Kysuckú knižnicu v roku 2019 navštívilo priemerne denne 299 návštevníkov a spolu knižnicu v roku 2019 navštívilo 86 939 návštevníkov. Oravskú knižnicu A.H. navštívilo priemerne denne 266 návštevníkov; ročne to bolo spolu 77 269 návštevníkov. Liptovskú knižnicu G.F.B. navštívilo priemerne denne vrátane sobôt 285 návštevníkov a celkom ročne to bolo 82 892 návštevníkov. Neustály nárast počtu podujatí úmerne zvyšuje aj počty účastníkov podujatí. V roku 2019 sa v knižniciach alebo aj mimo priestorov knižníc zrealizovalo 4 114 podujatí, ktorých sa zúčastnilo 104 751 návštevníkov, čo bolo o 3 080 viac ako v roku 2018 (+ 3 %).

V súčasnej dobe fyzické návštevy knižníc používatelia nahrádzajú **online návštevami**, ktoré sa každý rok zvyšujú. Používatelia vstupujú do svojho používateľského konta s cieľom predĺženia si výpožičnej doby dokumentov, ich rezervácie, odloženia kníh alebo požiadania o medziknižničnú výpožičnú službu. Používatelia prostredníctvom e-mailu alebo služby Spýtajte sa knižnice žiadajú aj o odborné informácie. Elektronická

Vývoj počtu fyzických návštevníkov 2010 – 2019
Regionálne knižnice Žilinského kraja – spolu.

komunikácia s používateľom sa zintenzívnila aj na regionálnych oddeleniach, kde odborní knihovníci uspokojujú dopyt po informáciách regionálneho zamerania. Propagácia knižničného fondu, hlavne nových kníh, nových sužieb, ale aj aktuálnych podujatí sa uskutočňuje zasielaním newslettera používateľom knižníc, a to v pravidelných týždenných intervaloch s preklikom na aktuálne informácie, čo ovplyvňuje návštevnosť webových stránok knižníc. Webové sídla regionálnych knižníc Žilinského kraja navštívilo v roku 2019 spolu 160 592 online návštevníkov (+ 9 833) a do elektronických katalógov vstúpilo 147 213 virtuálnych návštevníkov, čo je o 8 455 viac ako v roku 2018. Štátna knižničná štatistika zatiaľ nesleduje počty zhliadnutí profilov knižníc na sociálnych sieťach, avšak jednotlivé knižnice túto

štatistiku pravidelne sledujú, pretože je pre nich dôležitou spätnou väzbou zo strany používateľov sociálnych sietí. Podrobnejšie údaje o návštevnosti jednotlivých www stránok a online katalógov jednotlivých regionálnych knižníc, viď. príl. č. 5.

Výpožičky

V roku 2019 regionálne knižnice Žilinského kraja a krajská knižnica zrealizovali **1 811 390 výpožičiek kníh, periodík a špeciálnych dokumentov**. Trend poklesu výpožičiek pokračoval aj v roku 2019, kedy opätovne došlo k ich poklesu, a to celkovo o 41 840 (- 2,3 %). Na poklese mala najväčší podiel Turčianska knižnica, ktorá zrealizovala 353 609 výpožičiek, čo však bol oproti predchádzajúcemu roku pokles o 46 272 (- 11,6 %). Turčianskej knižnici poklesli výpožičky hlavne v oblasti krásnej literatúry a periodík. Tento výrazný pokles spôsobilo takmer celoročné uzavretie najväčšej martinskej pobočky Sever, a to z dôvodu jej kompletnej rekonštrukcie. Mierny pokles výpožičiek zaznamenala aj Oravská knižnica A.H., ktorá zrealizovala 237 057 výpožičiek, čo bol pokles oproti roku 2018 (- 16 900, - 6,7 %). Oravskej knižnici okrem periodík poklesli všetky druhy výpožičiek. Krajská knižnica v Žiline zrealizovala 629 802 výpožičiek, čo bol len minimálny pokles počtu výpožičiek (- 707, 0,1 %). Výpožičky Kysuckej knižnice v Čadci zostali takmer na rovnakej úrovni, keď knižnica zrealizovala 272 268 výpožičiek (+ 1 353). Výraznejšie stúpili výpožičky len Liptovskej knižnici G.F.B., ktorá zrealizovala 318 654 výpožičiek (+ 20 686, + 6,5 %). Knižnici stúpili výpožičky prezenčné i absenčné, a to vo všetkých druhoch literatúry a tiež aj pri periodikách. Osobitne však vzrástli výpožičky beletrie pre dospelých (+ 5 790), a to aj vzhľadom k širšej a kvalitnejšej akvizícii. V sledovanom roku bol zaznamenaný aj mierny pokles výpožičiek periodickej tlače o 7 112 výpožičiek (- 2 %). Výpožičky periodík dosahujú stále pomerne vysoké percento (19 %) z celkového počtu výpožičiek knižníc, hoci vo všeobecnosti sa počet zdigitalizovaných periodík sprístupňovaných online zvyšuje.

Vysoké percento výpožičiek z celkových výpožičiek regionálnych knižníc Žilinského kraja bolo v roku 2019 dosiahnuté pri krásnej literatúre pre dospelých, ktorá tvorila 36,5 % všetkých výpožičiek. V Liptovskej knižnici G.F.B. výpožičky beletrie pre dospelých tvorili až 47,7 % , v Turčianskej knižnici 41,5 %, v Kysuckej knižnici 34,5 %, v krajskej knižnici 32,6 % a najnižšie percento výpožičiek beletrie pre dospelých z celkového počtu výpožičiek bolo zrealizovaných v Oravskej knižnici A.H., a to 26,9 %. Oravská knižnica A.H. však zaznamenala vysoké percento výpožičiek náučnej literatúry (32 %). V ostatných regionálnych knižniciach boli výpožičky odbornej literatúry od 13,4 % v Turčianskej knižnici po 18 % v Liptovskej knižnici G.F.B., 23 % rovnako v Kysuckej a v krajskej knižnici. Výpožičky odbornej literatúry v regionálnych knižniciach Žilinského kraja boli na úrovni 390 037, čo bolo o 4 906 menej ako v predchádzajúcom roku 2018.

V roku 2019 bolo zrealizovaných 85 478 výpožičiek odbornej literatúry pre deti a tento počet sa oproti predchádzajúcemu roku znížil o 4 453, čo predstavuje pokles o 4,7 %. Výpožičky krásnej literatúry pre deti tvorili 18 % z celkových výpožičiek (329 166 výpožičiek kníh). Výpožičky špeciálnych dokumentov (audiovizuálne a elektronické dokumenty, spoločenské hry, didaktické pomôcky, interaktívne hry a hračky a pod.) predstavovali len nízke percento, a to 1,2 % z celkových výpožičiek (22 027) a ich počet, opäť aj v sledovanom roku 2019 oproti roku 2018, poklesol o 1 329 (- 5,7 %). Aj napriek digitálnej dobe elektronické dokumenty sa

požičiavali málo a počet výpožičiek týchto dokumentov v sledovanom roku klesol zo 4 714 v roku 2018 na 2 107 v roku 2019, čo znamená až 55%-ný pokles.

Od roku 2014 Krajská knižnica v Žiline čitateľom ponúka možnosť požičania **elektronických kníh** cez platformu Palmknihy-eReading s.r.o. Český internetový distribútor kníh

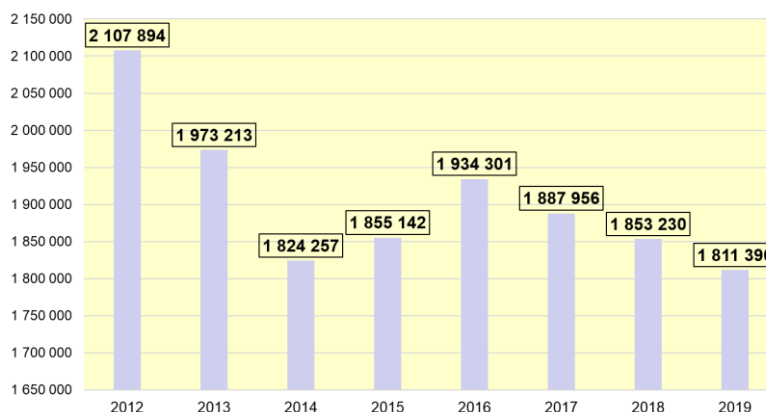
ponúka viac ako 8 000 elektronických dokumentov vydavateľstiev eReading a Palmknihy, s.r.o. Odkazy na elektronické knihy boli implementované do elektronického online katalógu krajskej knižnice k záznamom dokumentov. Ak používateľ pri vyhľadávaní v online katalógu žiadanú knihu nájde v elektronickej forme, po zaregistrovaní sa na internetovom portáli vydavateľa a po prihlásení sa do online katalógu krajskej knižnice svojimi knižničnými prihlasovacími údajmi, môže si elektronickú knihu stiahnuť do svojej čítačky alebo mobilu. Elektronickú knihu má používateľ vo svojom zariadení aktívnu po dobu 30 dní. Po uplynutí tejto doby sa dokument z elektronického zariadenia automaticky vymaže. V roku 2019 túto službu využilo 57 používateľov krajskej knižnice, ktorí si do svojich mobilných zariadení stiahli 118 elektronických kníh.

Žiadna verejná knižnica nie je z hľadiska rozsahu i obsahu knižničného fondu sebestačná. Jedným z možných spôsobov získania požadovanej literatúry, ktorú používateľ žiada a ktorú knižnica nevlastní, je medziknižničná výpožičná služba. Je to efektívny spôsob uspokojenia informačných potrieb používateľov a o túto službu záujem zo strany používateľov pretrváva. V roku 2019 regionálne knižnice Žilinského kraja zrealizovali 1 548 medziknižničných výpožičiek z iných knižníc a na požiadanie inými knižnicami vypožičali 512 kníh. Podrobnejšie údaje o počte medziknižničných výpožičiek v jednotlivých regionálnych knižniciach, viď príl. č. 2.

Knižničné štandardy v ukazovateli „**prepočet výpožičiek na jedného zamestnanca vykonávajúceho knihovnícke činnosti (15 000 výpožičiek)**“, všetky regionálne knižnice splnili. Najviac výpožičiek na 1 zamestnanca vykonávajúceho knihovnícke činnosti zaznamenala Liptovská knižnica G.F.B., a to 22 761, krajská knižnica 20 283, Oravská knižnica A.H. 18 814 výpožičiek, Kysucká knižnica dosiahla 17 924 a Turčianska knižnica v Martine 17 000 výpožičiek.

Regionálne knižnice v rámci svojich sociálnych funkcií a podľa záujmu zo strany používateľov, **realizujú výpožičky kníh pre imobilných a zdravotne znevýhodnených používateľov** formou donáškovej služby domov alebo priamo do domovov sociálnych služieb, či iných špeciálnych zariadení, a to formou výmenných súborov. Všetky regionálne knižnice v Žilinskom kraji v spolupráci so Slovenskou knižnicou pre nevidiacich M. Hrebendu v Levoči

Výpožičky 2012-2019
Regionálne knižnice Žilinský kraj – spolu.

sprístupňujú a požičiavajú zvukové knihy pre zrakovo znevýhodnených, ale aj pre ľudí s iným ťažkým zdravotným postihnutím. Regionálne knižnice sa stali miestom, kde sa znevýhodneným používateľom tieto knihy požičiavajú a kde sú im poskytnuté informácie a pomoc v súvislosti s registráciou a priamym samostatným sťahovaním kníh vo formáte MP3. Turčianska knižnica začala spolupracovať aj s firmou Trnka z Bratislavy, ktorá knižnici poskytuje audiovizuálne filmy s hovoreným komentárom pre nevidiacich a slabozrakých. Premietania týchto filmov sa zúčastňujú členovia Únie pre nevidiacich a slabozrakých z pobočky v Martine.

Vzdelávacie, komunitné a kultúrno-spoločenské aktivity knižníc

Krajská knižnica v Žiline a regionálne knižnice v Žilinskom kraji sa okrem poskytovania základných knižnično-informačných služieb stali významným kultúrno-spoločenským a vzdelávacím prostredím, kde sa každý rok zrealizuje množstvo podujatí. Organizovaním podujatí pre deti i pre dospelých obyvateľov mesta knižnice zastávajú dôležité miesto v mozaike kultúry a vzdelávania v danom regióne, kde pôsobia a zohrávajú **významnú úlohu v oblasti neformálneho a celoživotného vzdelávania**. V roku 2019 bol zaznamenaný opätovný nárast počtu podujatí, keď v regionálnych knižniciach a v krajskej knižnici bolo spolu **zrealizovaných 4 414 podujatí**. 93,6 % podujatí malo charakter výchovno-vzdelávací, a to pre všetky vekové kategórie používateľov, najčastejšie však pre deti do 15 rokov. Knižnice sú poverené zodpovednosťou v oblasti utvárania pozitívneho vzťahu ku knihe a k čítaniu a zohrávajú dôležitú úlohu v oblasti rozvoja a zvyšovania predčitateľskej a čitateľskej gramotnosti. Na pôde knižníc sa organizujú podujatia propagujúce knihu, čítanie, literatúru a jej tvorcov, významné osobnosti i kultúrne hodnoty daného regiónu. Knižnice zohrávajú dôležité miesto aj pri celoživotnom vzdelávaní dospelých, hlavne v oblasti zvyšovania informačnej a jazykovej gramotnosti a pri príprave aktivít prikladajú osobitný význam organizácii aktivít a podujatí pre osoby zdravotne a sociálne znevýhodnené, ktorým knižnica ponúka možnosti využívania služieb s finančným zvýhodnením.

Aj v roku 2019 v každej regionálnej knižnici pokračovali **aktivity zamerané na podporu čítania**. Mnohé z nich boli súčasťou projektov a programov organizovaných už tradične na celonárodnej úrovni. (Čítajme si - detský čitateľský maratón, Noc s Andersenom, Celé Slovensko číta deťom a Adventné čítanie, Deň ľudovej rozprávky, Čítajme s Osmijankom, Knižný Vševedko, Prečítané leto). V rámci spomínaných projektov každá z regionálnych knižníc zorganizovala vlastné podujatia s osvedčenou programovou štruktúrou, súťaže a rôzne čitateľské aktivity. Pravidelné návštevy knižnice zo strany detského používateľa začínajú pasovačkou za čitateľa knižnice a v ďalších etapách sa deti môžu zapojiť do rôznych súťaží a aktivít, ktoré knižnice pripravujú (O titul Kráľa detských čitateľov, odmeňovanie aktívnych detských čitateľov, detské literárne kluby, recitačné súťaže, tvorivé dielne, detské letá, letné čitateľské tábory a pod.). Každá regionálna knižnica každý rok realizuje vlastné projekty zamerané na podporu a propagáciu čítania. Mnohé z nich sú podporované Fondom na podporu umenia a niektoré aj Ministerstvom kultúry a miestnou samosprávou (Tvorcovia kníh medzi deťmi a mládežou - Martin, Vianoce s detskou knihou - Žilina, (Ne)obyčajné stretnutia s literatúrou - Dolný Kubín, Rozprávky večných detí, S knihou za poznaním - Čadca, Stretnutia s literatúrou - Liptovský Mikuláš a pod.).

Aj v roku 2019 knižnice zrealizovali množstvo podujatí, ktoré boli zamerané na **prevenciu závislostí**. Krajská knižnica sa opäť zapojila do protidrogových Dní nádeje - 25. ročník. Rôzne preventívne podujatia zamerané na prevenciu kriminality, drogových a iných závislostí, násilia a intolerancie zorganizovala aj Kysucká knižnica v Čadci.

Zvýšiť a upevniť vedomosti maturantom zo všetkých stredných škôl Liptovského Mikuláša sa už 14 rokov snaží Liptovská knižnica G.F.B. organizovaním podujatia - Maturita v knižnici a žiakom 8. a 9. ročníkov základných škôl mesta a regiónu pomáha precvičiť si vedomosti Literárnym monitoringom.

V rámci plnenia svojich sociálnych funkcií všetky regionálne knižnice **poskytujú svoje služby zdravotne, vekovo a sociálne znevýhodneným používateľom**. Všetky regionálne knižnice majú pre imobilných používateľov zabezpečený bezbariérový prístup do ich budov, okrem niektorých pobočiek, ktoré nie sú umiestnené v debarierizovaných objektoch. Regionálne knižnice poskytujú prístup ku zvukovým knihám nevidiacim, slabozrakým a ťažko zdravotne postihnutým. Prístup k literatúre zabezpečujú podľa záujmu aj donáškou kníh na adresu bydliska, návštevou domovov sociálnych služieb, špeciálnych základných škôl a návštevou detí hospitalizovaných v nemocniciach. Z najvýznamnejších podujatí knižníc určených pre túto skupinu používateľov je potrebné spomenúť cyklus podujatí Kysuckej knižnice v Čadci „Starneme dôstojne“, ktorý prebiehal v šiestich zariadeniach pre seniorov nachádzajúcich sa v Čadci a okolí a v rámci ktorého sa pre seniorov uskutočnilo 91 stretnutí spojených s prednáškami, besedami a prezentáciami. V rámci práce so znevýhodnenými používateľmi knižnica zrealizovala projekt Rozprávky večných detí a čitateľskú súťaž Supersenior roka, ktorá je zameraná na podporu čítania kníh. Tie sú imobilným obyvateľom prinášané priamo do sociálnych zariadení.

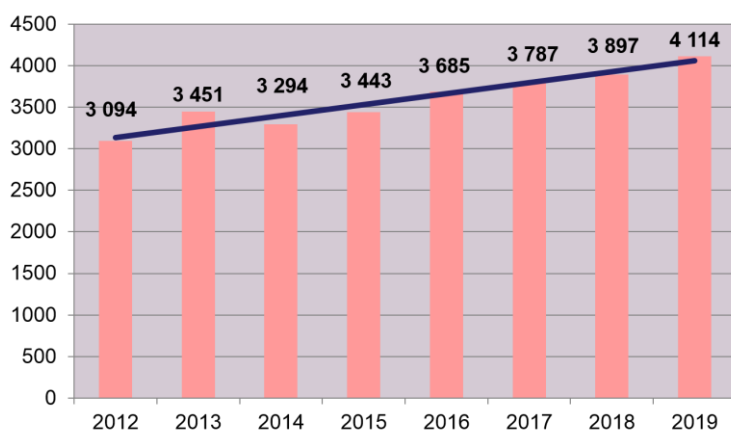
V roku 2019 Turčianska knižnica v Martine začala spoluprácu s Úniou nevidiacich a slabozrakých. Členom tejto únie premietala audiofilmi s hovoreným komentárom od firmy Trnka. Aj Oravská knižnica A.H. spolupracovala so špeciálnymi školami a domovami sociálnych služieb. Pre klientov týchto zariadení zabezpečila donáškovú službu kníh, prednášky, tematické podujatia a aktivity biblioterapeutického charakteru. Knižnica je už niekoľko rokov držiteľkou certifikátu - Zariadenie priateľské k zdravotne postihnutým, keďže splnila väčšinu povinných kritérií, na základe ktorých mesto Dolný Kubín ocenenie udeľuje. V spolupráci s domovom sociálnych služieb pokračovala aj Liptovská knižnica G.F.B., ktorá pokračovala v organizovaní pravidelných stretnutí so seniormi zameranými na biblioterapiu – liečbu knihou. Tieto stretnutia vyplňajú ich voľný čas a pomáhajú prekonávať izoláciu. Zároveň však pomáhajú pri udržiavaní ich koncentrácie, pozornosti a dobrej psychickej pohody, keďže vybrané texty, ktoré sa čítajú, musia byť vždy s pozitívnym záverom. Veľkému záujmu sa tešia rôzne tvorivé dielne pre dospelých, ktoré sa konajú v krajskej knižnici a v Turčianskej knižnici pravidelne. V rámci nich si účastníci vyrábajú darčkové a dekoračné predmety, ktoré urobia radosť nielen im, ale aj ich blízkym. Vyrobené predmety sa v priestoroch knižníc aj vystavujú.

Aj v roku 2019 pokračovali **tréninky pamäti**, ktoré v knižniciach organizovali certifikované lektorky. Pravidelné stretnutia a tréningy organizuje krajská knižnica, Oravská knižnica A.H.,

Kysucká knižnica, Turčianska knižnica a po priaznivých ohlasoch v tréningoch pamäti pokračovala aj Liptovská knižnica G.F.B.

K jazykovému vzdelávaniu v priestoroch knižnice sa pridala aj Liptovská knižnica G.F.B., ktorá zorganizovala jazykový kurz anglického jazyka pre pokročilých. Výučba angličtiny určená seniorom pokračovala aj v krajskej knižnici pod názvom Enjoy English with us. V krajskej knižnici pokračovali aj mesačné stretnutia priaznivcov anglickej literatúry v rámci British Reading Club, ktorí sa pravidelne stretávali s anglickým lektorom – dobrovoľníkom. Detskí používatelia spolu s rodičmi sa mohli v Turčianskej knižnici zúčastniť intenzívneho trojmesačného kurzu anglického jazyka a knižnica ponúkla aj ďalšie bezplatné jazykové kurzy anglického a nemeckého jazyka. Všetky jazykové vzdelávacie aktivity knižníc sú bezplatné. Podmienkou účasti na vzdelávaní je zaplatenie ročného knižničného registračného poplatku.

Počet podujatí zorganizovaných regionálnymi knižnicami
Žilinského kraja v rokoch 2012 – 2019.

Všetky regionálne knižnice si prednáškami, stretnutiami alebo výstavami pripomenuli 100. výročie úmrtia Milana Rastislava Štefánika a 30. výročie nežnej revolúcie. Oravská knižnica A.H. v spolupráci s Miestnym odborom Matice slovenskej v Dolnom Kubíne usporiadala prednášku Jindricha Čajku **O živote a diele Milana Rastislava Štefánika, ktorá bola určená študentom stredných škôl v Dolnom Kubíne.** Pre žiakov

základných škôl bolo pripravené interaktívne tematické podujatie Milan Rastislav Štefánik – pozoruhodná osobnosť našich dejín. 30. výročie nežnej revolúcie si Oravská knižnica A.H. pripomenula množstvom podujatí. Jedným z nich bola aj diskusia o slobode vierovyznania s názvom **Náboženská sloboda: dôležitosť, situácia, trendy, ktoré knižnica zorganizovala v spolupráci s OZ V.I.A.C. a Europedirect Trstená.** Študentom bola určená aj prednáška Nežná revolúcia - začiatok cesty k slobode a širokú verejnosť zaujalo podujatie Čítanie z trezoru, ktoré bolo zamerané na prezentáciu autorov a kníh, ktoré boli v časoch socializmu zakázané. Knižnica zorganizovala aj výstavu kníh a rôznych dokumentov z fondu knižnice a súkromných zbierok, ktorej súčasťou boli aj kompletne ročníky novín a časopisov z r. 1989, v ktorých žiaci a študenti vyhľadávali informácie o dobových udalostiach a porovnávali ich s informáciami v súčasných periodikách. Na pôde Liptovskej knižnice G.F.B. prebiehali besedy, ktorých sa zúčastnil aj odborný pracovník Ústavu pamäti národa Martin Garek. 100. výročie úmrtia M.R.Štefánika spolu s 30. výročím úmrtia Dominika Tatarku si študenti pripomenuli aj v Krajskej knižnici v Žiline prednáškou Petra Cabadaja. Aj Kysucká knižnica v spolupráci s Kysuckým múzeom a ďalšími inštitúciami zorganizovali odborné podujatie venované 100.výročíu úmrtia M. R. Štefánika.

Aj v roku 2019 vo všetkých knižniciach pokračovala **súťaž Kniha Horného Považia, Kniha Turca, Kniha Liptova, Kniha Oravy, Kniha Kysúc,** do ktorej sa zapojili všetky regionálne knižnice. Súťaž významným spôsobom zviditeľňuje regionálne knižnice a propaguje

regionálnych autorov a regionálnu literatúru. Regionálne tradície sa snažila deťom priblížiť aj Oravská knižnica A.H. prostredníctvom projektov Tradície spájajú generácie a Nápad pre 3 generácie, ktoré boli finančne podporené Nadáciou Poštovej banky a spoločnosťou TESCO. Regionálne knižnice aj v roku 2019 pokračovali v organizovaní svojich tradičných podujatí (Jašíkove Kysuce, Jurinova jeseň, Rázusovie Vrbica, Krídla Ivana Laučíka, Hviezdoslavov Kubín, Venujem Turcu, Literárna cena Janka Frátrika a i.).

Vo všetkých regionálnych knižniciach i v krajskej knižnici aj v roku 2019 pracovali literárne kluby, ktorých cieľom je rozvíjať literárny talent detí, mladých ľudí i dospelých. Krajská knižnica podporovala činnosť niekoľkých klubov: **Klub s Knihuľkou** bol určený pre najmenšie deti a ich mamičky a jeho cieľom bolo rozvíjať predčitateľskú gramotnosť, a to spojením hry a spevu. **Klub Biblosko**, ktorý bol určený pre žiakov 1. stupňa základnej školy a **Hermes – klub tvorivého písania** pre žiakov 2. stupňa základnej školy a študentov stredných škôl. Pre dospelých bol určený klub priateľov poézie **Novalis**. V Kysuckej knižnici pracoval **Literárny klub Oáza**, ktorý odborne viedol Ladislav Hrubý. V knižnici pracoval aj **Klub prvého čítania „Šupinky“**, aktivity ktorého boli určené pre najmenších návštevníkov knižnice a ich rodičov. Detské oddelenie podporovalo aj činnosť **Klubu spoločenských hier** a aktivity **Klubu Mamila**. V Turčianskej knižnici aktívne pracoval **Literárny klub Duria**, ktorý aj v roku 2019 pripravil tradičné podujatia: Svetový deň poézie, Venované mamám, medzinárodné stretnutie literárnych klubov zo Slovenska a Čiech - Martinská poetická jeseň, Literárne a matičné Vianoce, Literárne pondelky, v rámci ktorých predstavil zaujímavé literárne osobnosti Slovenska a iné. Pri Oravskej knižnici A. H. v Dolnom Kubíne pôsobil **Literárny klub Fontána**, ktorý pripravil autorské čítania pre verejnosť, diskusie o literatúre a umení, o knižných novinkách, literárnych súťažiach a ďalších témach súvisiacich s knihou a čítaním. V knižnici pôsobil aj **Čitateľský klub**, **Klub pána Osmijanka** a **školské kluby** združujúce deti, ktoré majú radi čítanie, výtvarnú tvorivosť a súťaženie. V rámci klubov sa deti pod odborným vedením rozvíjali v čitateľských a výtvarných zručnostiach. V Oravskej knižnici A.H. vyvíjalo činnosť aj neformálne združenie **Ženy Orava**, ktorého cieľom je spájať ženy na Orave. Členovia **Literárneho klubu pri Liptovskej knižnici G.F.B.** sa stretávali jedenkrát mesačne, aby diskutovali na vopred zadanú tému. Jednou z aktivít klubu v roku 2019 bolo aj vydanie dvoch čísiel literárneho časopisu Krjela s prílohami. Po vydaní sa časopis distribuoval do škôl a ponúkal sa aj čitateľom.

Bibliografická, dokumentačná a informačná činnosť regionálnych knižníc

Knižničný zákon č. 126 Z.z. v § 9, odst, 5 vymedzuje regionálnej knižnici úlohy spojené so sprístupňovaním regionálnych dokumentov a budovaním regionálnych bibliografických a faktografických databáz. V súlade s platnou legislatívou boli v každej regionálnej knižnici zriadené špecializované oddelenia, ktoré odborne spracovávajú a sprístupňujú súbežnú a retrospektívnu regionálnu bibliografiu, budujú a sprístupňujú regionálne bibliografické a faktografické databázy a plnia úlohy spojené s koordináciou bibliografickej činnosti vo svojom regióne. Špecializované pracoviská a ich odborní zamestnanci dokumentujú región, jeho historický, hospodársky, spoločenský a kultúrny život, prírodné charakteristiky, pamiatky a ďalšie oblasti týkajúce sa daného regiónu a vykonávajú

biografickú dokumentáciu významných osobností daného regiónu. Jednou z hlavných úloh pracovísk je budovanie databázy, ktorá je základným zdrojom regionálnych informácií a ktorá je pre záujemcov o región prístupná prostredníctvom online katalógu. Priebežne sa databázy naplňajú ďalšími záznamami článkov z regionálnych periodík, zo zborníkov, monografií, z online zdrojov a regionálna databáza – obecná úroveň sa dopĺňa o ďalšie authority (personálne, geografické, korporatívne, akcie). Priebežnou úlohou regionálnych oddelení sú aj opravy starších a prekonvertovaných záznamov, hlavne v oblasti regionálnych autorít, predmetových hesiel, MDT, zdrojových údajov, príloh a pod., ako aj konverzia záznamov článkov, ktoré sa v minulosti budovali v lístkovej podobe. Regionálnu databázu odborní knihovníci rozširujú aj o záznamy článkov zo starých ročníkov periodík a zo zošitovej podoby slovenskej národnej bibliografie. Regionálne databázy sú východiskom pri edičnej činnosti regionálnych oddelení. V roku 2019 regionálne oddelenia vydali spolu 71 edičných titulov (bibliografie, bibliografické letáky, životopisné medailóny, ročenky a kalendária, pamätnice...). Regionálne oddelenie Kysuckej knižnice spracovalo a vydalo 21 edičných titulov (napr. Ladislav Paštrnák – výberová personálna bibliografia, 112 strán., Pamätnica Jurinovej Jesene, 140 strán a i.). Regionálne oddelenie Liptovskej knižnice G.F.B. spracovalo a vydalo 28 titulov (napr. Výročia 2019). Regionálne oddelenie Oravskej knižnice A.H. vydalo 6 titulov (napr. výberová personálna bibliografia P.O.Hviezdoslava, 96 strán, Peter Huba: medailón k 70. výročiu narodenia, 57 strán a i.). Turčianska knižnica vydala 6 titulov (napr. personálna bibliografia - Miroslav Bielik, 80 strán, Kalendár výročí osobností Turca, 112 strán a i.). Regionálne oddelenie Krajskej knižnice v Žiline vydalo 10 titulov (napr. Stano Lajda – personálna bibliografia, 199 strán, Kalendárium 2019, 65 strán a i.).

Regionálne oddelenia okrem budovania databáz **spracovávajú rešerše** na témy, ktoré sa dotýkajú daného regiónu. Z celkového počtu 805 rešerší, ktoré krajská knižnica a ostatné regionálne knižnice vypracovali, 27 %, t.j. 218 bolo zameraných na regionálne témy. Krajská knižnica v Žiline vypracovala 406 rešerší, z toho 75 na regionálne témy, Kysucká knižnica v Čadci 161 rešerší, z toho 95 na regionálne témy, Turčianska knižnica 114 rešerší, z toho 21 na regionálne témy, Oravská knižnica A.H. 69, z toho 18 na regionálne témy a Liptovská knižnica G.F.B. 55 rešerší, z toho 9 rešerší bolo spracovaných na regionálne témy.

Odborné pracoviská **vykonávajú pravidelný priebežný monitoring** celoštátnych i regionálnych periodík, z ktorých bibliografické záznamy článkov sa stávajú základom pre budovanie regionálnych databáz. V roku 2019 Krajská knižnica v Žiline **monitorovala** 125 periodík, z toho 38 regionálnych, Kysucká knižnica 111, z toho 19 titulov regionálnych periodík, Liptovská knižnica G.F.B. 114, z toho 53 regionálnych, Oravská knižnica A.H. 117, z toho 48 regionálnych a Turčianska knižnica v Martine 73 titulov periodík, z toho 21 regionálnych. Dôležitou dlhodobou úlohou všetkých regionálnych pracovísk je okrem priebežného spracovávania súbežnej regionálnej bibliografie aj **retrospektívne spracovanie článkov** zo starších periodík i zošitovej podoby Slovenskej národnej bibliografie. Retrospektívne spracovanie článkov v najväčšej miere vykonáva Liptovská knižnica G.F.Belopotockého, ale aj Kysucká knižnica v Čadci a z časti aj Krajská knižnica v Žiline. **Databáza článkov regionálneho zamerania Liptovskej knižnice G.F.B. obsahuje 81 903 záznamov, Kysuckej knižnice 53 205 záznamov, Krajskej knižnice v Žiline 31 173 záznamov, Turčianskej knižnice 26 672 záznamov a Oravskej knižnice A.H. 21 921**

záznamov. Najvyšší medziročný **nárast** záznamov dosiahla Liptovská knižnica G.F.B. (+ 5 931), Turčianska knižnica v Martine (+ 2 597), Krajská knižnica v Žiline (+ 2 054). Databáza Kysuckej knižnice sa rozšírila o 1 055 záznamov a Oravskej knižnice A.H. o 610 záznamov. Databázu autorít (personálne, korporatívne, geografické) Kysuckej knižnice tvorí 1 026 záznamov, Oravskej knižnice A.H. 710 záznamov, Liptovskej knižnice G.F.B. 3 126 záznamov, Turčianskej knižnice 1 255 záznamov a databázu autorít krajskej knižnice tvorí 2 251 záznamov.

Regionálne pracoviská **budujú fondy regionálnych dokumentov**, ktoré sú okrem kníh na rôznych druhoch nosičov. Fond regionálnych dokumentov obsahuje z regionálneho hľadiska vzácne dokumenty, preto väčšina z nich je určená len na prezenčné štúdium. Najrozsiahlejší fond kníh regionálneho zamerania má regionálne oddelenie Turčianskej knižnice s počtom 4 734 zväzkov. Fond kníh regionálneho oddelenia Krajskej knižnice v Žiline obsahuje 4 143 zv., Oravskej knižnice A.H. 3 430 zv., Liptovskej knižnice G.F.B. v Liptovskom Mikuláši 3 407 zv. a Kysuckej knižnice 2 692 zv. Dôležitým zdrojom regionálnych informácií sú aj špeciálne dokumenty, ku ktorým patria drobné tlače, plagáty, propagačné letáky, fotografie a iné špeciálne dokumenty. Tieto dokumenty vo väčšom rozsahu spracováva Liptovská knižnica G.F.B., ktorá má v elektronickej databáze spracovaných 6 678 špeciálnych dokumentov, Kysucká knižnica 1 341 dokumentov, krajská knižnica 404 dokumentov, Oravská knižnica A.H. 125 dokumentov a Turčianska knižnica 50 dokumentov.

Regionálne pracoviská **evidujú aj výpožičky regionálnych dokumentov** (knihy, periodiká, špeciálne dokumenty – fotografie, drobné tlače, mapy, elektronické dokumenty a i.). V údajoch o výpožičkách však nie sú zahrnuté výpožičky regionálnych kníh, ktoré sa nachádzajú vo voľnom výbere a štatistiky takýchto výpožičiek sú zahrnuté do celkových výpožičiek. V roku 2019 regionálne oddelenia vypožičali spolu 17 589 regionálnych dokumentov: regionálne oddelenie Krajskej knižnice v Žiline vypožičalo 6 578 regionálnych dokumentov, Kysuckej knižnice 3 462, Liptovskej knižnice G.F.B. 4 033, Turčianskej knižnice 3 014 a Oravskej knižnice A.H. 502 regionálnych dokumentov.

V ostatných rokoch sa oddelenia zameriavajú aj na čiastkovú digitalizáciu regionálnych dokumentov. Digitalizujú fond regionálnych fotografií osobností, pamätihodností, kultúrnych i prírodných pamiatok. Digitálne spracované materiály využívajú pri edičnej práci, pri tvorbe e-výstav, prezentácií a pod. Kysucká knižnica od roku 2010 digitalizuje aj výstrižky z novín a periodík a v zdigitalizovanej podobe ich uchováva na CD. Kysucká knižnica sa taktiež podieľa na kompletizácii periodík obcí, farností a škôl, periodiká digitalizuje a následne ich v elektronickej forme vo svojich archívoch aj uchováva.

Odborní pracovníci regionálnych oddelení uskutočňujú regionálny výskum osobností, literárny výskum podieľajú sa na informačnej výchove študentov stredných a vysokých škôl, ako aj študentov univerzity 3. veku, výstavnej činnosti a na organizácii regionálnych podujatí a realizácii projektov.

Podrobné štatistické údaje o činnosti regionálnych oddelení vid'. príl. č. 17 a 18.

Zamestnanci

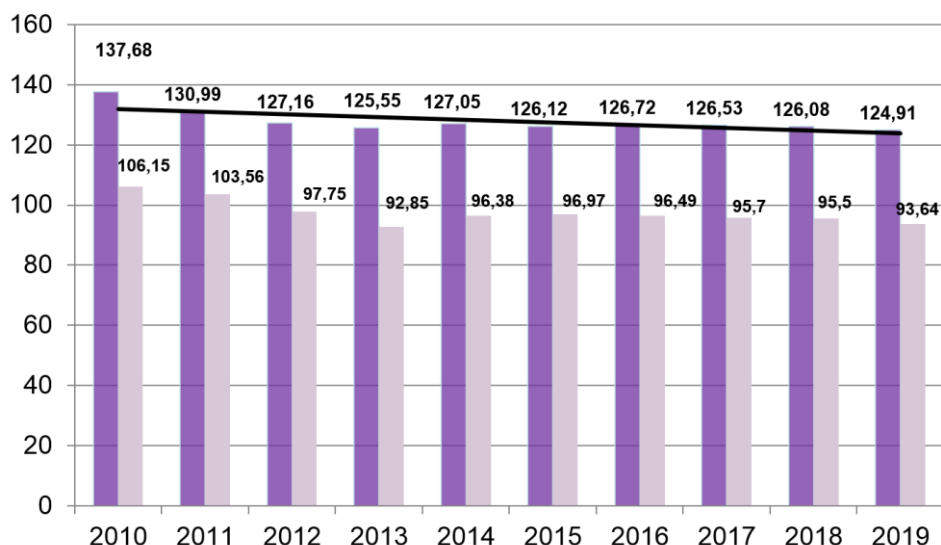
Počet zamestnancov regionálnych knižníc v Žilinskom kraji v prepočítanom stave **v roku 2019 poklesol o 1,17**, keď v regionálnych knižniciach pracovalo spolu **124,91 zamestnancov**. Pokles zaznamenala Turčianska knižnica v Martine (-1,2) a krajská knižnica (- 0,35). Rovnaký počet zamestnancov ako v roku 2018 bol v Oravskej knižnici A.H. (18,60) a v Liptovskej knižnici G.F.B. (18,00). V Kysuckej knižnici sa počet zamestnancov zvýšil o 0,38 úväzku v prepočítanom stave. V sledovanom roku vo všetkých regionálnych knižniciach Žilinského kraja pracovalo **93,64 zamestnancov vykonávajúcich knihovnícke činnosti (ZVKČ)** a tento počet bol o 1,91 úväzku nižší ako v roku 2018. Počet zamestnancov knižníc s vysokoškolským vzdelaním v prepočítanom stave sa zvýšil o 1,44 úväzku. V roku 2019 v regionálnych knižniciach a krajskej knižnici pracovalo **19,5 zamestnancov s odborným vysokoškolským knihovníckym vzdelaním**, čo je nárast o 3,5 zamestnanca. Tento nárast (3,5 úväzku) zaznamenala Krajská knižnica v Žiline. V Kysuckej knižnici pracoval jeden zamestnanec s vysokoškolským knihovníckym vzdelaním (6,58 % zo zamestnancov vykonávajúcich knihovníckej činnosti), v Liptovskom Mikuláši pracovali dvaja zamestnanci s vysokoškolským knihovníckym vzdelaním (14,23 % zo ZVKČ), v Turčianskej knižnici pracovali štyria zamestnanci s vysokoškolským knihovníckym vzdelaním (19,23 % zo ZVKČ) a v Krajskej knižnici v Žiline pracovalo deväť zamestnancov s vysokoškolským odborným knihovníckym vzdelaním (40,26 % zo ZVKČ). V Oravskej knižnici A.H. zamestnanec s vysokoškolským knihovníckym vzdelaním v roku 2019 nepracoval.

Z celkového počtu zamestnancov knižníc (124,91) 74,65 zamestnancov v prepočítanom stave malo stredoškolské vzdelanie. Z toho 38,65 zamestnancov malo stredoškolské knihovnícke vzdelanie. V Krajskej knižnici v Žiline pracovalo v prepočítanom stave 8,95 zamestnancov so stredoškolským knihovníckym vzdelaním, v Turčianskej knižnici 5,2, v Liptovskej knižnici G.F.B. 11, v Kysuckej knižnici 8,5 a v Oravskej knižnici A.H. 5 zamestnancov so stredoškolským knihovníckym vzdelaním.

Najvyššie percentuálne zastúpenie zamestnancov s knihovníckou vysokoškolskou alebo stredoškolskou kvalifikáciou z počtu zamestnancov vykonávajúcich knihovnícke činnosti mala Liptovská knižnica G.F.B. s 92,9 %-ami, nasleduje Krajská knižnica v Žiline so 69-imi %-ami, Kysucká knižnica so 62,6 %-ami, Turčianska knižnica so 44,2 % -ami a Oravská knižnica A.H. s 39,7 %-ami.

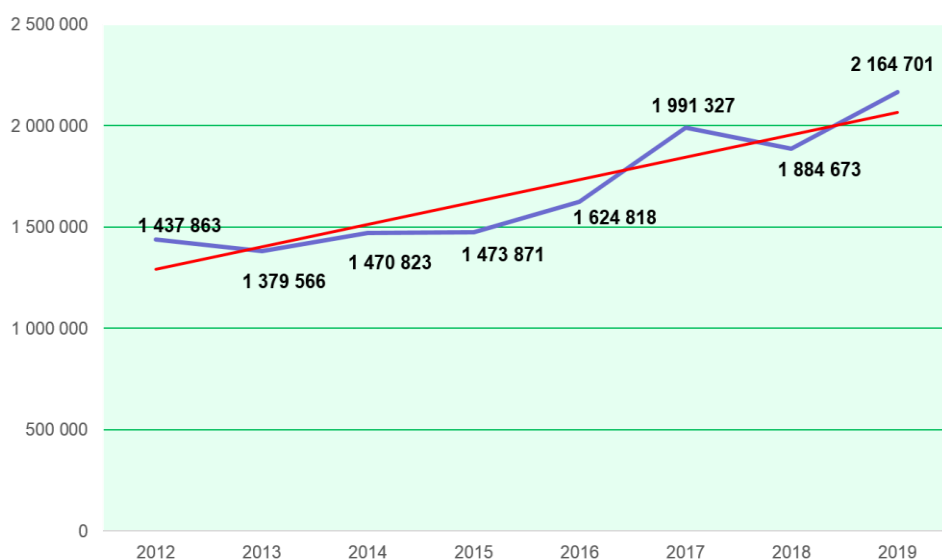
Percentuálne zastúpenie zamestnancov s vysokou školou bez ohľadu na druh absolvovanej školy z celkového počtu zamestnancov knižníc je nasledovné: Turčianska knižnica 50 %, Krajská knižnica v Žiline 41,01 %, Kysucká knižnica 41,05 %, Oravská knižnica A.H. 32,26 % a Liptovská knižnica G.F.B. 27,78 %.

Počet zamestnancov a zamestnancov vykonávajúcich knihovnícke činnosti.
Regionálne knižnice Žilinského kraja 2010-2019.

Finančné zabezpečenie činnosti knižníc, nákup knižničných fondov

Výška transferov v € na činnosť regionálnych knižníc a krajskej knižnice od Žilinského samosprávneho kraja v rokoch 2012-2019.

Príjmy regionálnych knižníc Žilinského kraja, resp. celková suma všetkých transferov, grantov, darov a príspevkov poskytnutých na činnosť knižníc (bežné aj kapitálové prostriedky) boli v roku 2019 vyššie oproti roku 2018 o 281 410 € a dosiahli výšku 2 577 685 €. **Dotácie na činnosť regionálnych knižníc z rozpočtu Žilinského samosprávneho kraja**, v ktorých bola započítaná aj čiastka na kofinancovanie projektov pre všetky regionálne knižnice, boli vo výške 2 164 701 €, čo bolo viac oproti roku 2018 o 280 028 € (+ 12,94 %). Vyššie dotácie boli pridelené každej regionálnej knižnici: Kysuckej knižnici boli pridelené prostriedky vo výške

375 004 € (+ 36 447 €, + 9,78 %), Oravskej knižnici A.H. bol pridelený transfer vo výške 328 108 (+ 62 018 € + 18,90 %), Liptovskej knižnici G.F.B. 318 080 € (+ 60 522, + 19,03 %), Turčianskej knižnici v Martine 486 879 € (+ 75 573 €, + 15,52 %) a Krajskej knižnici v Žiline 656 630 € (+ 45 468 €, + 6,92 %).

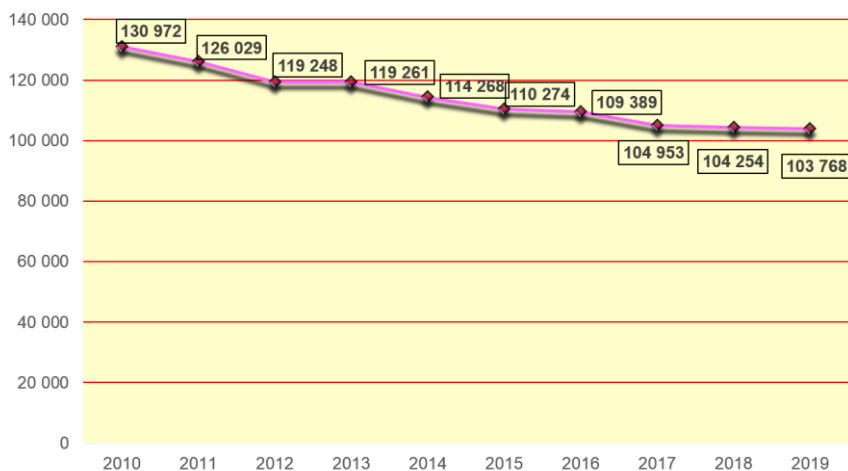
V rámci kapitálových výdavkov Kysuckej knižnici boli v roku 2019 pridelené kapitálové prostriedky na stavebné úpravy hygienických zariadení v suteréne knižnice, osadenie pákových ovládačov na otváranie okien vo výpožičnej hale a na výmenu dvoch okien s možnosťou otvárania, a to vo výške 11 749 €. Liptovská knižnica G.F.B. dostala kapitálové prostriedky na nákup akumuláčnych pecí vo výške 10 500 €. Kapitálový tranfer Oravskej knižnici A.H. nebol v roku 2019 pridelený a Turčianskej knižnici boli pridelené kapitálové prostriedky vo výške 23 000 €, z ktorých bol zakúpený elektromagnetický systém na ochranu knižničného fondu, osobný automobil a výpočtová technika. Krajskej knižnici v Žiline bol v roku 2019 poskytnutý kapitálový transfer vo výške 7 250 €, ktorý bol použitý na nákup interiérového vybavenia knižnice.

	Dotácia ŽSK v r. 2019 vrátane kofinancovania projektov a kapitálových výdavkov	Prepočet dotácie ŽSK na 1 obyv. sídla regionálnej knižnice v €	Prepočet dotácie na 1 používateľa regionálnej knižnice	Prepočet dotácie na 1 výpožičku
Kysucká knižnica v Čadci	375 004	15,60	64,58	1,38
Oravská knižnica A.H. v D. Kubíne	328 108	17,50	105,50	1,38
Liptovská knižnica G.F.B. v Lipt. Mikuláši	318 080	10,24	88,65	1,00
Turčianska knižnica v Martine	486 879	8,96	80,56	1,38
Krajská knižnica v Žiline	656 630	8,13	53,19	1,04

Príspevok zriaďovateľa pri prepočte na 1 obyvateľa sídla knižnice bol najvyšší pre Oravskú knižnicu A.H. a dosiahol výšku 17,50 €. Kysucká knižnica dostala príspevok pri prepočte na 1 obyvateľa vo výške 15,60 €, Liptovská knižnica G.F.B. 10,24 €, Turčianska knižnica 8,96 € a Krajská knižnica v Žiline 8,13 €. **Dotácia zriaďovateľa pri prepočte na 1 používateľa** bola najvyššia v Oravskej knižnici A.H. 105,50 €, v Liptovskej knižnici G.F.B. 88,65 €, v Turčianskej knižnici 80,56 €, v Kysuckej knižnici 64,58 € a v krajskej knižnici 53,19 €.

Pri prepočte **príspevku zriaďovateľa na 1 výpožičku** dosiahli tri regionálne knižnice rovnaké hodnoty prepočtu, a to 1,38 € Kysucká knižnica, Oravská knižnica A.H. a Turčianska knižnica v Martine. V Krajskej knižnici v Žiline a Liptovskej knižnici G.F.B. dosiahla hodnota prepočtu dotácie na 1 výpožičku krajská knižnica 1,04 € a Liptovská knižnica G.F.B. 1 €.

Vývoj tržieb za knižničné činnosti 2010-2019
Regionálne knižnice, Žilinský kraj spolu

Výnosy z vlastných činností knižníc (spolu s tržbami za prenájom) dosiahli výšku 154 782 €, čo bol výrazný pokles oproti roku 2018 o 16 178 € (- 9,46 %). Tržby z prenájmu získala Turčianska knižnica v Martine (8 599 €) a Liptovská knižnica G.F.B. (259 €). **Tržby z poplatkov za knižničné činnosti** dosiahli za celý kraj výšku 103 768 €, čo bolo opäť menej o 486 € ako v roku 2018 (- 0,45 %). **Tržby z poplatkov za knižničné činnosti zostali na rovnakej úrovni alebo mierne vzrástli** v Kysuckej knižnici (14 316 €, + 281 €), v Liptovskej knižnici G.F.B. (11 423 €, + 163 €), v Turčianskej knižnici (17 905 €, + 229 €). V ostatných knižniciach mierne **poklesli, a to v krajskej knižnici** (47 411 €, - 792 €) a v Oravskej knižnici A.H. (12 713 €, - 367 €). **Znižovanie tržieb** regionálnych knižníc je v ostatných rokoch spôsobené zjednodušením vzájomnej komunikácie knižníc s používateľom. Knižnično-informačný systém knižníc používateľov včas informuje o skončení výpožičnej doby požičaného dokumentu a používatelia využívajú internetové nástroje a mobilné zariadenia na prolongáciu svojich výpožičiek. Na včasné vrátenie kníh používatelia využívajú aj biblioboxy, prostredníctvom ktorých môžu vrátiť svoje knihy aj mimo prevádzkových hodín knižnice.

Regionálne knižnice a krajská knižnica pri prepočte **podielu tržieb z knižničnej činnosti na celkových príjmoch z hlavnej činnosti** dosiahli nasledovné hodnoty: Krajská knižnica v Žiline 5,83 %, Oravská knižnica A.H. v Dolnom Kubíne 3,40 %, Kysucká knižnica 3,39 %, Turčianska knižnica 2,99 % a Liptovská knižnica G.F.B. v Liptovskom Mikuláši 3,09 %.

V roku 2019 získali knižnice z Fondu na podporu umenia, miestnej samosprávy, od rôznych nadácií a fondov, ale aj od sponzorov a darcov mimorozpočtové prostriedky v celkovej výške 206 073 €, čo bolo viac oproti roku 2018 o 9 110 € (+ 4,42 %).

Projekty podporené z Fondu na podporu umenia, MK SR a iných nadácií

Liptovská knižnica G.F.B. LM	Stretnutia s literatúrou 3	1 500.-
	Akvizícia KF	14 000.-
	Kultúrne poukazy	1 189.-
Oravská knižnica A.H. DK	Neobyčajné stretnutia s literatúrou	2 000.-
	Akvizícia KF	5 500.-
	Kultúrne poukazy	766.-
	Nadácia Poštovej banky-Tradície nás spájajú	1 200.-
	Nadácia Tesco – Vy rozhodujete my pomáhame	300.-
	NBS – vydanie knihy Keď národ umieral	2 000.-
Kysucká knižnica Čadca	Jurinova jeseň – 15. ročník celosl.liter.súťaže	3 500.-
	Jašíkove Kysuce – 51. ročník – liter.súťaže	3 800.-
	Knihulko – 7. roč. letného tábora	1 500.-
	Optimálna knižnica – vzdelávací program	1 600.-
	Akvizícia KF	13 000.-
	Rozprávky večných detí	2 200.-
	Kultúrne poukazy	417.-
	S knihou za poznaním – dotácia z mesta Čadca	600.-
Turčianska knižnica Martin	Tvorcovia kníh medzi deťmi a mládežou 2019	2 000.-
	Martinská poetická jeseň 2019	1 500.-
	Akvizícia KF	13 000.-
	Kultúrne poukazy	1 531.-
	Modernizácia priestorov TK na pobočke Sever	37 010.-
Krajská knižnica v Žiline	Vianoce s detskou knihou -13. ročník	4 000.-
	Obnova vstupných priestorov knižnice	14 000.-
	Vzdelávanie knihovníkov	3 000.-
	Akvizícia KF	18 000.-
	Kultúrne poukazy	447.-

Podpora regionálnych knižníc zo strany samosprávy

Knižnica	rok	Priama dotácia z mesta v €	Dotácia prostredníctvom grant.programu mesta v €	Iné, napr. oslobodenie od dane zo strany mesta a pod.
Kysucká knižnica Čadca	2 015	900		
	2 016	200		
	2 017	500		
	2 018		850	
	2 019		600	

Oravská knižnica A.H. Dolný Kubín	2015	0		oslobodenie od dane z nehnut.
	2016	0		oslobodenie od dane z nehnut.
	2017	0		oslobodenie od dane z nehnut.
	2018	0		oslobodenie od dane z nehnut.
	2019			
Liptovská knižnica G.F.B. Liptovský Mikuláš	2015	1500		700 súťaž Krídla I. Laučíka
	2016	1500		700
	2017	2000		700
	2018	2000		700
	2019	2000		700
Turčianska knižnica Martin	2015	4000		
	2016	0		
	2017	0		
	2018	5000		
	2019	0	0	
Krajská knižnica v Žiline	2015	0	800	oslobodenie od dane z nehnut.
	2016	0	1200	oslobodenie od dane z nehnut.
	2017	0	1850	oslobodenie od dane z nehnut.
	2018	0	1050	oslobodenie od dane z nehnut.
	2019	0	1900	oslobodenie od dane z nehnut.

	Granty, dary, sponzorské a iné mimorozpočtové zdroje spolu /bez hodnoty darovaných kníh a periodík a bez príspevkov zo štátneho rozpočtu, t.j. bez príspevkov na chránené dielne/	Percento z príjmov z hlavnej činnosti
Kysucká knižnica v Čadci	31 846	7,54 %
Oravská knižnica A.H. v Dolnom Kubíne	33 367	8,92 %
Liptovská knižnica G.F.B. v Liptovskom Mikuláši	28 986	7,83 %
Turčianska knižnica v Martine	55 952	9,36 %
Krajská knižnica v Žiline	55 922	6,88 %
spolu	206 073	

Náklady na hlavnú činnosť regionálnych knižníc medziročne vzrástli o 280 851 € (+11,00 %) a dosiahli výšku 2 549 259 €. Nárast nákladov bol vo všetkých regionálnych knižniciach, najviac však v Liptovskej knižnici GFB, a to o 69 507 € (+ 18,80 %), v Turčianskej knižnici bol nárast nákladov na hlavnú činnosť o 63 322 € (+ 11,73 %), v Oravskej knižnici AH o 61 191 (+ 15,65 %), v krajskej knižnici o 45 391 (+ 5,56 %) a v Kysuckej knižnici o 41 440

(+ 9,57 %). Výrazný nárast bol zaznamenaný aj vzhľadom na úpravu platov zamestnancov vo verejnej službe od januára 2019. V roku 2019 boli knižniciam pridelené **kapitálové transfery len** vo výške 51 972 €, z toho prevažná časť bola využitá na nákup hmotného majetku. Na výstavbu a rekonštrukciu bolo použitých len 1751 €.

Prostriedky použité na nákup knižničných fondov regionálnych knižníc boli vo výške 131 932 €. Tieto prostriedky boli nižšie oproti roku 2018 o 9 821 €, čo bol pokles o 6,93 %. Výraznejší pokles prostriedkov na nákup zaznamenala Turčianska knižnica – 9 170 € (pokles oproti roku 2018 o 29 % !), keď nakúpila knižničný fond vo výške 22 362 €. Pokles prostriedkov na nákup knižničného fondu bol aj v Oravskej knižnici AH, keď sa nakúpilo za 16 764 €, čo bol pokles o 2 566 € (- 13,27 %). Kysucká knižnica v Čadci nakúpila knižničný fond za 27 287 €, čo bol taktiež pokles, a to o 942 € (- 3,45 %). Pokles zaznamenala aj krajská knižnica, ktorá nakúpila knižničný fond vo výške 44 147 €, čo bol pokles o 3 298 (- 6,95 %). Výraznejší nárast prostriedkov na nákup knižničného fondu zaznamenala Liptovská knižnica (+ 6 155 €, + 28,8 %), ktorá však dočerpávala grant z FPU z predchádzajúceho roka.

Mimorozpočtové zdroje regionálnych knižníc na nákup knižničných fondov, ktoré v prevažnej väčšine knižnice získali z Fondu na podporu umenia, sa v roku 2019 znížili o 2 858 € (- 4 %) a ich celková výška bola 67 967 €. Mimorozpočtové prostriedky tvorili 51,5 % z celkových nákladov, ktoré knižnice vynaložili na nákup fondu. V regionálnych knižniciach bol podiel mimorozpočtových prostriedkov na celkových nákladoch vynaložených na nákup knižničných fondov nasledovný: v Kysuckej knižnici 49,66 %, v Oravskej knižnici A.H. 41,91 %, v Liptovskej knižnici G.F.B., 62,51 %, v Turčianskej knižnici 67,89 % a v Krajskej knižnici v Žiline bol podiel mimorozpočtových prostriedkov na nákup KF 42,90 %.

V porovnaní s odporúčanými hodnotami na nákup knižničných fondov, schválenými MK SR ako štandard pre verejné knižnice, dosiahli jednotlivé regionálne knižnice kraja v roku 2019 nasledovné percentuálne plnenie:

	% - o plnenia štandardov Finančné prostriedky na nákup KF v €		
	štandard	skutočnosť	plnenie
Kysucká knižnica v Čadci	36 050	27 287	75,69 %
Oravská knižnica A.H. v D.Kubíne	28 120	16 764	59,62 %
Liptovská knižnica G.F.B. v L.Mikuláši	46 610	21 372	45,85 %
Turčianska knižnica v Martine	76 070	22 362	29,15 %
Krajská knižnica v Žiline	105 030	44 147	41,97 %

Osobné náklady regionálnych knižníc a krajskej knižnice dosiahli v roku 2019 výšku

1 789 350 € a vzrástli o 14,79 %, t.j. o 264 615 €. V roku 2019 došlo k nárastu platov zamestnancov verejnej správy, a tým sa priemerná hrubá mesačná mzda zamestnancov knižníc zvýšila. Priemerná hrubá mesačná mzda zamestnancov knižníc bez robotníckych profesií dosiahla: v Kysuckej knižnici v Čadci 889 €, v Oravskej knižnici A.H. v Dolnom Kubíne 856 €, v Liptovskej knižnici G.F.B. v Liptovskom Mikuláši 829 €, v Turčianskej knižnici v Martine 878 € a v Krajskej knižnici v Žiline 915 €.

Záver

Aj v roku 2019 sa za predloženými číslami skrýva každodenná práca knihovníkov, projektových manažérov, katalogizátorov, regionalistov i metodikov, riaditeľiek a riaditeľov knižníc, ktorých spoločná práca smeruje k jednému cieľu: spokojnosť používateľa. Ak však knižničný fond nebude dostatočne obnovovaný a pestrý a rovnako, ak prostredie knižnice nebude moderné, atraktívne a podnetné, nepritiahneme do knižnice v dostatočnej miere našich obyvateľov. Oceňujeme preto zriaďovateľa a ďakujeme aj za príspevky a kapitálové prostriedky, ktoré sú každoročne pridelené na potrebné stavebné úpravy a modernizáciu budov knižníc a rovnako aj na modernizáciu technického vybavenia. Investované prostriedky sa zaiste vrátia v podobe kvalitnejších služieb a spokojných používateľov a návštevníkov našich regionálnych knižníc.

Názov: Analýza činnosti Krajskej knižnice v Žiline
a regionálnych knižníc Žilinského samosprávneho kraja za rok 2019

Vydala: Krajská knižnica v Žiline

Zostavila a graficky upravila: Mgr. Božena Sobolová

Zodpovedná redaktorka: Mgr. Katarína Šušoliaková, riaditeľka Krajskej knižnice v Žiline

Rok vydania: 2020

Počet strán: 25 s. + 18 tabuľkových príloh

Počet výtlačkov: 10 ks

Spracované na základe podkladov z výročných správ regionálnych knižníc ŽSK a Krajskej knižnice v Žiline. Vydané pre vnútornú potrebu regionálnych knižníc ŽSK a ich zriaďovateľa.